

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

קמח א ב מיי מ"ה
מ"ה
ואכילה ה"ל (ו) ד פמנ
עשין עד טושי"ע ח"מ ט'
רמב ספיק ד:
קמח ג מיי ס' ה"ל ג'
טושי"ע שס ספיק
ה':
קמח ד מיי מ"ה מ"ה
רמב ה"ל ד פמנ
עשין פא טושי"ע ח"מ ט'
רעב ספיק ג':
קמח ה מיי מ"ה מ"ה
מ"ה מ"ה רמב ה"ל ד
פמנ עשין עד פא טושי"ע
ח"מ ט' רמב ספיק ג' ופ'
רעב ספיק ג':
ז ופ' מ"ה מ"ה מ"ה אכל
ה"ל א':
קמח ו מיי מ"ה מ"ה
אכילה הלכה ח'
ופ"ג מה"ל רמב ה"ל ד
פמנ עשין עד פא טושי"ע
ח"מ ט' רמב ספיק ג' ופ'
רעב ספיק ג':
קמח ז מיי מ"ה מ"ה
אכילה ה"ל ג פמנ
עשין עד טושי"ע ח"מ ט'
רמב ספיק ג':
קמח ח מיי מ"ה מ"ה
אכילה ה"ל ג פמנ
עשין עד טושי"ע ח"מ ט'
רמב ספיק ג':
קמח ט מיי מ"ה מ"ה
אכילה ה"ל ג פמנ
עשין עד טושי"ע ח"מ ט'
רמב ספיק ג':
קמח י מיי מ"ה מ"ה
אכילה ה"ל ג פמנ
עשין עד טושי"ע ח"מ ט'
רמב ספיק ג':
קמח יא מיי מ"ה מ"ה
אכילה ה"ל ג פמנ
עשין עד טושי"ע ח"מ ט'
רמב ספיק ג':

ה"מ לא תעשה ועשה השוה ככל אכל הא דמי ככל דמי
כדמוכח פרק שני מירין (מיר דף נח): דלתי עשה למזרע ודמי
לאו ועשה דכהנים וכן ק' לקמן (ג). יכול אמר לו אצוי העמלא כו'
ופריך תיפוק ליה דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה ה' גבי כהנים
שאינו שוה ככל דמי וי"ל דעשה
למזרע שאני דחמיר משום דגדול
השלוס כדלמך צ"י שילוח הקן (מוגין
דף קמא). ודעשה למזרע הו' דמי
לאו ועשה דשילוח הקן אי לאו יתורא
דלח עמלא אכל עשה דעמלא לא
דמי לאו ועשה אפילו אינו שוה ככל
דמי הסירוק לא יתיישב למלאן דשרי
מזרע צימי חלוטו בתשמיש המטה
פ"ק דמועד קטן (דף ז): ולדידיה
יש לומר דהכא סמין על ומו מי
דמיין איסורא מקמי ממונא ולקמן
נמי עדיפא משני דהוה דמי אפילו
וי"ל דחשיב שוה בכל כיון שהאלמנה
בעלמא לא דמי וצפ"ב דיבמות (דף
כא). דלמך גבי פלוגתא דר' יוחנן
ור"א צביחת כ"ג צאלמנה מן
הנישואין כ"ע לא פליגי דלא פטרה
דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה
וי"ל דחשיב שוה בכל כיון שהאלמנה
עשתה איסור כמו הכהן דלקרי ציה
לא יקח לא יקחו אע"ג דאין שוה
בכל אלא ככהנים אכל הויא דגילוח
זקן שאינו שוה צנשים נדמי מקמי
עשה דמזרע:

לא יהיה נך אציון. לא תציא עמלאך לדי עניות: הכישה זה
שאינו לפי כבודו אס הכישה הכאה אחת להשיבה תחייב צה
לאהדורה הוהיל והתמיל: קלא. מרטי"א בלע"ז: דרכו להחזיר
בשדה. שאין שם רואים כל כך ואינו צוה: ואין דרכו בעיר. שהוא
צוה משכניו והוא מלא בשדה: מהו.
שיתמייב להשיבה: לא מייביב.
להחזיר בהשבתה בשדה: ויזין
דאישייב. שהיזה ממקומה חייב אף
בעיר: פורק וטוען. פורק משא מן
החמור וטוען עליו דכתיב עובד
תעובדו: הקס תקיסו: פסקא דאופי.
משאוי שלו עזים: וקא מיתפתח.
עומד לפוש: דלי לי. הטעיני: הדר
זכה צבו. חזר האיש ההוא והחזיק
בהן מן ההפקר: הפקר לעניים הוי
הפקר. אע"ג שלא הפקירו אלא
לעניים הוי הפקר למפטר מן המעשר:
זה ציט חייסס. סללמוד להס חומנות
להתפרנס צו. חוקות (ו) ומורות
כתיבי ברישיה דקרא: ריני דמניסא
לידיינו. תמניה. דמניסא גזאחי
דלנין יסוריס וצחוקה וחזירו צבכא
קמח (דף קיד). דדיני בגומיל:
בתנ"י אינו הוה אבידה. בגמרא
מפרש: אין זו אבידה. ואינו חייב
להחזיר שמדעת הנימוח שם: רלה
בין הכרמים. דמסקבא: לא יאמר
לו תן לי סלע. צנטלמי ממלאכתא
שאימרו לו אס עשית מלאכתך היית
מרכה טורח עכשיו לפי מה שטרחת
טול: כפועל. צנמראס) מפרש: אס
יש שם ציט דין. אס נוח לו לטרוח
יותר כדי להצרות שכר ואינו חפץ
ליצטל ממלאכתו מה ישנה אס יש
שם שלשה צני אדס יתנה צפניהס
ויאמר ראו שאני משתכר כן וכן וחי
איפשי ליצטל ליטול שכר מועט אני
שאני אס תאמרו שאטול שכר משלם:
גמ' כלל. סמס אבידה שמכחת
שהיא שם שלא מדעת בעלים:
ולעולם. צנמיה. וכי אף אס ימלאנה
שם לעולם נאמר מדעת היא אס
דך שלא להכניס: כדמיתא. לפני
עלות השחר: תשכחא. שחשכה ערבית:
אסרעיא

לא יהיה נך אציון. לא תציא עמלאך לדי עניות: הכישה זה
שאינו לפי כבודו אס הכישה הכאה אחת להשיבה תחייב צה
לאהדורה הוהיל והתמיל: קלא. מרטי"א בלע"ז: דרכו להחזיר
בשדה. שאין שם רואים כל כך ואינו צוה: ואין דרכו בעיר. שהוא
צוה משכניו והוא מלא בשדה: מהו.
שיתמייב להשיבה: לא מייביב.
להחזיר בהשבתה בשדה: ויזין
דאישייב. שהיזה ממקומה חייב אף
בעיר: פורק וטוען. פורק משא מן
החמור וטוען עליו דכתיב עובד
תעובדו: הקס תקיסו: פסקא דאופי.
משאוי שלו עזים: וקא מיתפתח.
עומד לפוש: דלי לי. הטעיני: הדר
זכה צבו. חזר האיש ההוא והחזיק
בהן מן ההפקר: הפקר לעניים הוי
הפקר. אע"ג שלא הפקירו אלא
לעניים הוי הפקר למפטר מן המעשר:
זה ציט חייסס. סללמוד להס חומנות
להתפרנס צו. חוקות (ו) ומורות
כתיבי ברישיה דקרא: ריני דמניסא
לידיינו. תמניה. דמניסא גזאחי
דלנין יסוריס וצחוקה וחזירו צבכא
קמח (דף קיד). דדיני בגומיל:
בתנ"י אינו הוה אבידה. בגמרא
מפרש: אין זו אבידה. ואינו חייב
להחזיר שמדעת הנימוח שם: רלה
בין הכרמים. דמסקבא: לא יאמר
לו תן לי סלע. צנטלמי ממלאכתא
שאימרו לו אס עשית מלאכתך היית
מרכה טורח עכשיו לפי מה שטרחת
טול: כפועל. צנמראס) מפרש: אס
יש שם ציט דין. אס נוח לו לטרוח
יותר כדי להצרות שכר ואינו חפץ
ליצטל ממלאכתו מה ישנה אס יש
שם שלשה צני אדס יתנה צפניהס
ויאמר ראו שאני משתכר כן וכן וחי
איפשי ליצטל ליטול שכר מועט אני
שאני אס תאמרו שאטול שכר משלם:
גמ' כלל. סמס אבידה שמכחת
שהיא שם שלא מדעת בעלים:
ולעולם. צנמיה. וכי אף אס ימלאנה
שם לעולם נאמר מדעת היא אס
דך שלא להכניס: כדמיתא. לפני
עלות השחר: תשכחא. שחשכה ערבית:
אסרעיא

לא יהיה נך אציון. לא תציא עמלאך לדי עניות: הכישה זה
שאינו לפי כבודו אס הכישה הכאה אחת להשיבה תחייב צה
לאהדורה הוהיל והתמיל: קלא. מרטי"א בלע"ז: דרכו להחזיר
בשדה. שאין שם רואים כל כך ואינו צוה: ואין דרכו בעיר. שהוא
צוה משכניו והוא מלא בשדה: מהו.
שיתמייב להשיבה: לא מייביב.
להחזיר בהשבתה בשדה: ויזין
דאישייב. שהיזה ממקומה חייב אף
בעיר: פורק וטוען. פורק משא מן
החמור וטוען עליו דכתיב עובד
תעובדו: הקס תקיסו: פסקא דאופי.
משאוי שלו עזים: וקא מיתפתח.
עומד לפוש: דלי לי. הטעיני: הדר
זכה צבו. חזר האיש ההוא והחזיק
בהן מן ההפקר: הפקר לעניים הוי
הפקר. אע"ג שלא הפקירו אלא
לעניים הוי הפקר למפטר מן המעשר:
זה ציט חייסס. סללמוד להס חומנות
להתפרנס צו. חוקות (ו) ומורות
כתיבי ברישיה דקרא: ריני דמניסא
לידיינו. תמניה. דמניסא גזאחי
דלנין יסוריס וצחוקה וחזירו צבכא
קמח (דף קיד). דדיני בגומיל:
בתנ"י אינו הוה אבידה. בגמרא
מפרש: אין זו אבידה. ואינו חייב
להחזיר שמדעת הנימוח שם: רלה
בין הכרמים. דמסקבא: לא יאמר
לו תן לי סלע. צנטלמי ממלאכתא
שאימרו לו אס עשית מלאכתך היית
מרכה טורח עכשיו לפי מה שטרחת
טול: כפועל. צנמראס) מפרש: אס
יש שם ציט דין. אס נוח לו לטרוח
יותר כדי להצרות שכר ואינו חפץ
ליצטל ממלאכתו מה ישנה אס יש
שם שלשה צני אדס יתנה צפניהס
ויאמר ראו שאני משתכר כן וכן וחי
איפשי ליצטל ליטול שכר מועט אני
שאני אס תאמרו שאטול שכר משלם:
גמ' כלל. סמס אבידה שמכחת
שהיא שם שלא מדעת בעלים:
ולעולם. צנמיה. וכי אף אס ימלאנה
שם לעולם נאמר מדעת היא אס
דך שלא להכניס: כדמיתא. לפני
עלות השחר: תשכחא. שחשכה ערבית:
אסרעיא

לא יהיה נך אציון. לא תציא עמלאך לדי עניות: הכישה זה
שאינו לפי כבודו אס הכישה הכאה אחת להשיבה תחייב צה
לאהדורה הוהיל והתמיל: קלא. מרטי"א בלע"ז: דרכו להחזיר
בשדה. שאין שם רואים כל כך ואינו צוה: ואין דרכו בעיר. שהוא
צוה משכניו והוא מלא בשדה: מהו.
שיתמייב להשיבה: לא מייביב.
להחזיר בהשבתה בשדה: ויזין
דאישייב. שהיזה ממקומה חייב אף
בעיר: פורק וטוען. פורק משא מן
החמור וטוען עליו דכתיב עובד
תעובדו: הקס תקיסו: פסקא דאופי.
משאוי שלו עזים: וקא מיתפתח.
עומד לפוש: דלי לי. הטעיני: הדר
זכה צבו. חזר האיש ההוא והחזיק
בהן מן ההפקר: הפקר לעניים הוי
הפקר. אע"ג שלא הפקירו אלא
לעניים הוי הפקר למפטר מן המעשר:
זה ציט חייסס. סללמוד להס חומנות
להתפרנס צו. חוקות (ו) ומורות
כתיבי ברישיה דקרא: ריני דמניסא
לידיינו. תמניה. דמניסא גזאחי
דלנין יסוריס וצחוקה וחזירו צבכא
קמח (דף קיד). דדיני בגומיל:
בתנ"י אינו הוה אבידה. בגמרא
מפרש: אין זו אבידה. ואינו חייב
להחזיר שמדעת הנימוח שם: רלה
בין הכרמים. דמסקבא: לא יאמר
לו תן לי סלע. צנטלמי ממלאכתא
שאימרו לו אס עשית מלאכתך היית
מרכה טורח עכשיו לפי מה שטרחת
טול: כפועל. צנמראס) מפרש: אס
יש שם ציט דין. אס נוח לו לטרוח
יותר כדי להצרות שכר ואינו חפץ
ליצטל ממלאכתו מה ישנה אס יש
שם שלשה צני אדס יתנה צפניהס
ויאמר ראו שאני משתכר כן וכן וחי
איפשי ליצטל ליטול שכר מועט אני
שאני אס תאמרו שאטול שכר משלם:
גמ' כלל. סמס אבידה שמכחת
שהיא שם שלא מדעת בעלים:
ולעולם. צנמיה. וכי אף אס ימלאנה
שם לעולם נאמר מדעת היא אס
דך שלא להכניס: כדמיתא. לפני
עלות השחר: תשכחא. שחשכה ערבית:
אסרעיא

רבינו הגהות

שלו מרובה הנחיל
שאמר אס כי לא יהיה
בר אביון שלך קודם
לשל כל אדם. אמר רבא
כל שבשלו מחזיר בשל
חבירו נמי מחזיר כל
שבשלו פורק וטוען בשל
חבירו נמי פורק וטוען.
אביו שלק קלא פתק
בהו עיזי דהוה קיימי.
אמר ליה רבא איחייבת
בהו קום אהדרינהו. וכן
אמר רב הכישה תחייב
בה. דרכו להנהיג בחמור
או למשוך בגמל בשה
ואין דרכו בעיר ועלמה
בתיקו: מתנ"י איזוהי
אבידה מצא חמור וכו'
אוקמה רב יהודה לפתני
הכי קאמר איזוהי היא כלל
אבידה שחייב להחזירה
מצא חמור וכליו הפוכין
פרה ורצה בין הכרמים
הוי זו אבידה וחייב
להחזיר. תניא נמי הכי.
דרך כולשון יין נקראת

אלא לוקן ואינו צ"ב כבודו. וא"ת
תיפוק ליה מולאחמו דכבוד
הצרות דוחה מילת צנו ושמיטת
פסחו וי"ל כבוד הצרות דמת מלוא
חמיר טפי שמוטל צביון פן יסריח
או יאכלוהו כלבים אע"ג דצ"ב מי
מוכח דאי הוה כלאים צנ ואל תעשה
היה נדחה מפני כבוד הצרות היינו
משום דערס הוי גנות וציון גדול
כדלמך (יבמות דף סג): אין לך
משוקן יותר מלחום שהוא מהלך
ערוס ומהכא לא ידעי דלמי אלא
ממונא אכל איסורא כמו פסק ומילה
דף מה. אין הפקר אלא צפני שלשה
וגם כרת לא: ווע' חוק' שצעות ל:
ד"ה אכל: אפקרה. שלא
ישלנו צני אדס צלא תגזול וא"ת
הא אמר צ"ב אין צין המודר (נדריס
דף מה). אין הפקר אלא צפני שלשה
וי"ל דהכא נמי הוו שלשה אי נמי
דלורייתא צלא שלשה נמי הוי הפקר
והא דלמך שלשה פ"ק דשבת (דף
יח) ושם ד"ה דמסקבא) גיגית נר
וקדירה אפקורי מפקר להו אע"ג
דליכא שלשה המס אכן סקדי דמפקר
להו צלצן שלא ישעה איסור שנימת
כליס: לא חרבה כו'. ואס תאמר
דכיומא (דף ט): אמר מפני שנחת
חנס וי"ל דהא והא גרמא:
איזוהי אבידה. שיצין שאין
הבעלים יודעין שהיא שם:
קורדוס

אלא לוקן ואינו צ"ב כבודו. וא"ת
תיפוק ליה מולאחמו דכבוד
הצרות דוחה מילת צנו ושמיטת
פסחו וי"ל כבוד הצרות דמת מלוא
חמיר טפי שמוטל צביון פן יסריח
או יאכלוהו כלבים אע"ג דצ"ב מי
מוכח דאי הוה כלאים צנ ואל תעשה
היה נדחה מפני כבוד הצרות היינו
משום דערס הוי גנות וציון גדול
כדלמך (יבמות דף סג): אין לך
משוקן יותר מלחום שהוא מהלך
ערוס ומהכא לא ידעי דלמי אלא
ממונא אכל איסורא כמו פסק ומילה
דף מה. אין הפקר אלא צפני שלשה
וגם כרת לא: ווע' חוק' שצעות ל:
ד"ה אכל: אפקרה. שלא
ישלנו צני אדס צלא תגזול וא"ת
הא אמר צ"ב אין צין המודר (נדריס
דף מה). אין הפקר אלא צפני שלשה
וי"ל דהכא נמי הוו שלשה אי נמי
דלורייתא צלא שלשה נמי הוי הפקר
והא דלמך שלשה פ"ק דשבת (דף
יח) ושם ד"ה דמסקבא) גיגית נר
וקדירה אפקורי מפקר להו אע"ג
דליכא שלשה המס אכן סקדי דמפקר
להו צלצן שלא ישעה איסור שנימת
כליס: לא חרבה כו'. ואס תאמר
דכיומא (דף ט): אמר מפני שנחת
חנס וי"ל דהא והא גרמא:
איזוהי אבידה. שיצין שאין
הבעלים יודעין שהיא שם:
קורדוס

אלא לוקן ואינו צ"ב כבודו. וא"ת
תיפוק ליה מולאחמו דכבוד
הצרות דוחה מילת צנו ושמיטת
פסחו וי"ל כבוד הצרות דמת מלוא
חמיר טפי שמוטל צביון פן יסריח
או יאכלוהו כלבים אע"ג דצ"ב מי
מוכח דאי הוה כלאים צנ ואל תעשה
היה נדחה מפני כבוד הצרות היינו
משום דערס הוי גנות וציון גדול
כדלמך (יבמות דף סג): אין לך
משוקן יותר מלחום שהוא מהלך
ערוס ומהכא לא ידעי דלמי אלא
ממונא אכל איסורא כמו פסק ומילה
דף מה. אין הפקר אלא צפני שלשה
וגם כרת לא: ווע' חוק' שצעות ל:
ד"ה אכל: אפקרה. שלא
ישלנו צני אדס צלא תגזול וא"ת
הא אמר צ"ב אין צין המודר (נדריס
דף מה). אין הפקר אלא צפני שלשה
וי"ל דהכא נמי הוו שלשה אי נמי
דלורייתא צלא שלשה נמי הוי הפקר
והא דלמך שלשה פ"ק דשבת (דף
יח) ושם ד"ה דמסקבא) גיגית נר
וקדירה אפקורי מפקר להו אע"ג
דליכא שלשה המס אכן סקדי דמפקר
להו צלצן שלא ישעה איסור שנימת
כליס: לא חרבה כו'. ואס תאמר
דכיומא (דף ט): אמר מפני שנחת
חנס וי"ל דהא והא גרמא:
איזוהי אבידה. שיצין שאין
הבעלים יודעין שהיא שם:
קורדוס

אלא לוקן ואינו צ"ב כבודו. וא"ת
תיפוק ליה מולאחמו דכבוד
הצרות דוחה מילת צנו ושמיטת
פסחו וי"ל כבוד הצרות דמת מלוא
חמיר טפי שמוטל צביון פן יסריח
או יאכלוהו כלבים אע"ג דצ"ב מי
מוכח דאי הוה כלאים צנ ואל תעשה
היה נדחה מפני כבוד הצרות היינו
משום דערס הוי גנות וציון גדול
כדלמך (יבמות דף סג): אין לך
משוקן יותר מלחום שהוא מהלך
ערוס ומהכא לא ידעי דלמי אלא
ממונא אכל איסורא כמו פסק ומילה
דף מה. אין הפקר אלא צפני שלשה
וגם כרת לא: ווע' חוק' שצעות ל:
ד"ה אכל: אפקרה. שלא
ישלנו צני אדס צלא תגזול וא"ת
הא אמר צ"ב אין צין המודר (נדריס
דף מה). אין הפקר אלא צפני שלשה
וי"ל דהכא נמי הוו שלשה אי נמי
דלורייתא צלא שלשה נמי הוי הפקר
והא דלמך שלשה פ"ק דשבת (דף
יח) ושם ד"ה דמסקבא) גיגית נר
וקדירה אפקורי מפקר להו אע"ג
דליכא שלשה המס אכן סקדי דמפקר
להו צלצן שלא ישעה איסור שנימת
כליס: לא חרבה כו'. ואס תאמר
דכיומא (דף ט): אמר מפני שנחת
חנס וי"ל דהא והא גרמא:
איזוהי אבידה. שיצין שאין
הבעלים יודעין שהיא שם:
קורדוס

אלא לוקן ואינו צ"ב כבודו. וא"ת
תיפוק ליה מולאחמו דכבוד
הצרות דוחה מילת צנו ושמיטת
פסחו וי"ל כבוד הצרות דמת מלוא
חמיר טפי שמוטל צביון פן יסריח
או יאכלוהו כלבים אע"ג דצ"ב מי
מוכח דאי הוה כלאים צנ ואל תעשה
היה נדחה מפני כבוד הצרות היינו
משום דערס הוי גנות וציון גדול
כדלמך (יבמות דף סג): אין לך
משוקן יותר מלחום שהוא מהלך
ערוס ומהכא לא ידעי דלמי אלא
ממונא אכל איסורא כמו פסק ומילה
דף מה. אין הפקר אלא צפני שלשה
וגם כרת לא: ווע' חוק' שצעות ל:
ד"ה אכל: אפקרה. שלא
ישלנו צני אדס צלא תגזול וא"ת
הא אמר צ"ב אין צין המודר (נדריס
דף מה). אין הפקר אלא צפני שלשה
וי"ל דהכא נמי הוו שלשה אי נמי
דלורייתא צלא שלשה נמי הוי הפקר
והא דלמך שלשה פ"ק דשבת (דף
יח) ושם ד"ה דמסקבא) גיגית נר
וקדירה אפקורי מפקר להו אע"ג
דליכא שלשה המס אכן סקדי דמפקר
להו צלצן שלא ישעה איסור שנימת
כליס: לא חרבה כו'. ואס תאמר
דכיומא (דף ט): אמר מפני שנחת
חנס וי"ל דהא והא גרמא:
איזוהי אבידה. שיצין שאין
הבעלים יודעין שהיא שם:
קורדוס

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ריני. ענין
עין מניסא הביקשא כאן
דיני דמניסא הוי דדיני
בגמית:

הגהות הגר"א

[א] [ב] נש' אשכ' דמסוק
עליו למחוק:

לעני רש"י

מרט"א [מרט"א]. רוב
אסר.

מוסף רש"י

לא יהיה נך אביון. וסר
מן עניות (דקוח ג). וסר
במלך שלא תכל לדי עניות
(פנודרין סו). זה בית
חייבה. סלגוד חוכס וביק'
ק. לבן גילון. חמור כממו
אז זקן לוקן (נדריס טו).

מסורת הש"ס

לא יהיה נך אביון. וסר
מן עניות (דקוח ג). וסר
במלך שלא תכל לדי עניות
(פנודרין סו). זה בית
חייבה. סלגוד חוכס וביק'
ק. לבן גילון. חמור כממו
אז זקן לוקן (נדריס טו).

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

לא

עין משפט
גור מצוה

6 [כימות לא] ויש...
7 ופי' עשה זה חסד
ערוך עין משפט...
8 ופי' עשה זה חסד
9 ופי' עשה זה חסד
10 ופי' עשה זה חסד
11 ופי' עשה זה חסד

אסרטיא. דרך כבושה לרבים: שטופין וזאין. לשה חצירו:
אמר רבא לכל אבידה כו'. מילתא כפאפיה נפשיה היא דלמרה רבא
נבי מדרשא: מאי למימרא. ותיפוק ליה משום עומרין שיטין ככלל
אבידה דדמו לפרטא דשה ושלמה ולמה לי לכל לרבינוהו: רועה
בדרך. איכא תרמי למעלותא חדא
דרועה ועוד דלפילו רבא לא מסתקבא.
לכה זין הכרמים איכא תרמי
לגרעותא חדא דרעה ועוד דכרמים
מסקי לה. רבא נדךך איכא חדא
לגרעותא דרעה ומתקלקלת צרימיה
אי נמי תלך למרחקים. רועה זין
הכרמים חדא לגרעותא דזימנין
דמסתקבא: והא באבידה גופה כו'.
מפרש ואזיל לה: באבידה קרקע.
וחייב להוליא משום הפסד כרמים:
לגינתו ולחורבתו מנין. דהוא השנה
ופטור: דעם צעלים. לומר לו שמור
פרתך שהחזרתה לגינתך שמאלתיה
אודת: הכל לריך דעם צעלים. גנז
גזלן וד' שומרים שהשיבו צריכין
להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או
נגנבה חייבים בחזרתו דליון דידע
שאלמה ולא ידע שהשנה לא נהר
בה ולא מחילה: שלח. לגבי שלח
הקן: פרטי זמני. ואין תניט שלח
וחזרה שלח וחזרה אפי' ארבע ופי'
פעמים חייב: לדבר הפרוט. שאין
כריך לפרט אלא לאוכלה: לדבר
מלוה מנין. היה צריך לטור בו
את המלווה מנין שאסור גאם על
הגנים ת"ל משלח: טוב טעונו.
פריקה: הקס תקים. טעניה: חסרון
כיס. שהנהמה מתקלקלת: משום
דבשכר. שנתנין לו שכר. דאיכא
למ"ד לקמן (דף 33). טעניה בשכר
פריקה צנוס: לא מסיימי קראי. הי
משמע טעניה ופי' משמע פריקה ופי'
כחז חדא הוה אמינא לפריקה אחא
אכל טעניה לא כחז רחמנא
לכל טעניה: למש לי למתכ
אבידה. השנת אבידה למתכ
או הא או הא וליגמר מניה דהא
כולהו אהרת ממון ישראל הוא:
לערא דמרה. הוא העומד שם ואין
יכול לטעון לדדו וכן לפרוק: דיתא
למרה כסדה. שערט צהשנתה:
דלמימיה

קורדום בצד גדר. פירשתי לעיל (כה: סד"ה ואם נעל):
למה פי' למכתב רחמנא פריקה כו'. אין לפרש למנה לי
דכחז כוליה קרא דפריקה או דטעינה דל"כ היכי
קאמר אי אשמעינן טעניה
דנכתב פריקה ועוד דלא שייכא
הך לריכותא אלא לקמן אלא י"ל
למה לי דכחז רחמנא יתורא דמריבין
אין צעליו עמו צפריקה ולמה לי
דכחז צטעינה:
לרבי שמעון לא מסיימי קראי.
תימה דלקמן (דף 33). משמע
דקרא דנופליס דרך לא מסייס
לר"ש דהוה צטעינה דטעוניהו עליהו
משמע ופי' לא כחז אלא חד הוה
מוקמי ליה צפריקה אכל קרא דרובך
מתח משאו לא משמע לכ"ע אלא
צפריקה וכשנתכו שניהם ע"כ גם
לר"ש קרא דנופליס דרך הוה
צטעינה ול"כ לר"ש לא יכתבו אלא
חד יתורא לאין צעליו עמו צפרא
דנופליס דרך וי"ל דרובך מתח
משאו נמי לא מסייס לר"ש דלפטר
למשמע צטעינה דע"י שאין הרבה
צני אדם לטעון מכבוד המשו על
הנהמה ורובת ולקמן לא אלטרך
למימר דלא מסיימי אלא אקרא
דנופליס דרך והא דפריך לקמן (דף
33): והא וחדלת צפריקה הוא דכתיב
לא הוה אלא אליבא דרובך דלר"ש
מלי למהו צטעינה:
אכל

קבא א ב מיי פט"ו
מהל' אבידה הלכה
כ ה פמג עשין עד טושי"ע
ח"מ פי' דם טעף כו'
קבא ג ד מיי פ"א
הלכה כ סמג שם
טושי"ע ח"מ פי' רגט טעף
ט:
קבא ה ו ז ח מיי פט"ו
שם הל' ג ד סמג שם
טושי"ע ח"מ פי' רגט
טעף כו':
קבא ט י מיי פ"א
הל' טו סמג שם
טושי"ע ח"מ פי' רגט טעף
ט:
קבא כ מיי פ"ד מהל'
גיבתי הל' י ועין
בשנתו ובמ"מ ופי' א
מהל' גיבתי הל' ס סמג
עשין עד טושי"ע ח"מ פי'
שם טעף כו':
קבא ל מיי פ"א מהל'
אבידה הל' טו סמג
עשין עד טושי"ע ח"מ פי'
דם טעף כו':
קס מ מיי פ"ג מהל'
שניה הל' ה סמג
עשין עד טושי"ע ח"מ פי'
רגט טעף כו':
קסא נ מיי פ"ה הל' יו:
קסב ס ע מיי פ"ה מהל'
דעתי הל' ז סמג
עשין א:
קסג פ ע מיי פ"ג מהל'
רנה הל' ח סמג
עשין פל טושי"ע ח"מ פי'
רגט טעף כו':

תורה אור השלם

- 1 וכן תעשה לחמור
וכן תעשה לשמלתו
וכן תעשה לכל אבדת
אורך אשר תאבד ממנו
ומצאתה לא תוכל
להתעלם: דברים כב ג
2 יגיד עליו רעו מקנה
אף על עולה איוב לו וכן
3 שלח תשלח את האם
ואת הגנים תקח לך
למען יעב לך והארבת
ימים: דברים כב ז
4 לא תשא את אורך
עמיתך ולא תשא עליו
טעונו: קריאת ש"י
5 כי תראה רעו שבאך
רביץ בתת משאו וחדלת
מקוב לו עוב תעוב עמו:
שמות כב ז
6 לא תראה את
חמור אורך או שורך
נפלים בדרך והתעלמת
מזהם הקם תקים עמו:
דברים כב ד

הגהות הגר"א

[א] גפ' ופרה רועה זין
הכרמים י"ב השנים וכו'
צריך ופי' ופי' ופי' רבי
צמ"מ פי' י"ב ש"ק כו':

רבינו הגנאל

איסטא. אמר רבה אמר
קרא לכל אבידת ארתי
לרבות אבידת קרקע: קתני
ירשא רועים בדרך אינה
אבידה הא ריעים בדרך
ורועים בכרמים אבידה
היא. וקתני סיפא רצה
בכרמים היא זו אבידה
הא רועים אינה אבידה
קשיא ירשא אסיפא. ופריך
רבא הכי רצה ופניה
כלפי שהדה אבידה היא
והייב להחזיר. רצה ופניה
כלפי המדינה אינה אבידה.
רועה בדרך ואפי' רועה
בכרמים אינה אבידה
אבל יש בה אבידת
קרקע שאוכלת המזרות
ומפסדת הכרם והיא קתני
רצה בין הכרמים היא
אבידה באבידת גופה
כי בריצה מכין אותה
וזמרות הכרם ועושין בה
חבורות הוה פי' מסתקבא
כי סיקוב זה לשון חבורה
הוא. (ב) והא דתניא
רועה בכרמים אינה אבידה
בכרמי כותי' אבידת קרקע
ליכא דהא קרקע כותים
הוא. אבידת גופה ליכא
דהא רועים מיט מעט
והילוכם בנייתותא ואין
סיקוב. השב אפי' ק'

6 ע"י לעיל ד' כ ע"כ נדי
רבינו נבי הא דלמרי' שם
משום מתקב ל' למתא.

הוא רבא וי"ל לכל אבידת ראה
מ"ם ששומפין ובאין הרי זה גודר בפניהם
אמר רבא וי"ל לכל אבידת ראה
אבידת קרקע א"ל רב חנניה לרבא תניא
דמסייע לך ראה מ"ם ששומפין ובאין הרי
זה גודר בפניהם א"ל אי משום הא לא
אי דאיכא עומרין מאי למימרא לא צריכא
דאית בה עומרין דצריכי לארעא מהו
דתימא כיון דצריכי לארעא כי גופה דארעא
דמיון קמ"ל: מצא חמור ופרה [וכו']:
הא גופה קשיא אמרת מצא חמור ופרה
רועין בדרך אין זו אבידה רועין בדרך הוא
דלא הוה אבידה הא רצה בדרך ורועה
בין הכרמים הוויא אבידה אימא סיפא
חמור וכליו הפוכים ופרה רצה בין הכרמים
הרי זו אבידה רצה בין הכרמים הוויא
אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים
אין זו אבידה (6) אמר אביי גיגיד עליו ריעו
תנא רועה בדרך דלא הוויא אבידה והוא
הדין לרועה בין הכרמים תנא רצה בין
הכרמים דהוויא אבידה והוא הדין לרצה בדרך א"ל רבא אי יגיד עליו ריעו
ליתני קילתא וכ"ש חמורתא ליתני רצה בדרך דהוויא אבידה וכ"ש רצה
בין הכרמים ולתני רועה בין הכרמים דלא הוויא אבידה וכ"ש רועה
בדרך אלא אמר רבא רצה ארצה לא קשיא ה"א דאפה לגבי דברא הא
דאפה לגבי מתא רועה ארועה נמי לא קשיא כאן באבידת גופה כאן
באבידת קרקע וכי קתני רועה בדרך לא הוויא אבידה הא רועה בין
הכרמים הוויא אבידת קרקע וכי קתני רצה בין הכרמים הוויא
אבידה בין רועה בין הכרמים לא הוויא אבידה באבידת גופה דרצה בין
הכרמים מ"מסבא ורועה בין הכרמים לא מסבא ורועה בין הכרמים נתי
דלא מסבא תיפוק ליה משום אבידת קרקע ויבכותו ותיפוק ליה משום
אבידת גופה דלמא קמלו לה באתרא דמתרו והדר קמלי ודלמא אתרו
בה אי אתרו בה וילא אזדהרו בה ודאי אבידה מדעת היא: החזירה
וברחה החזירה וברחה [וכו']:] א"ל ההוא מדרבנן לרבא אימא השב
חדא זמנא תשיבם תרי זמני א"ל ה"השב אפי' ק' פעמים משמע ה' תשיבם
מ"אין לי אלא לביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מ"מ ה"ד אי דמינטרא פשיטא אי דלא
מינטרא אמאי לעולם דמינטרא והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים וכדרי' אלעזר דאמר הכל צריכין
דעת בעלים לחון מהשבת אבידה שהתורה ריבתה השבות הרבה שלח תשלח ח"א
זמנא תשלח תרי זמני א"ל שלח אפי' מאה פעמים משמע תשלח אין לי אלא לדבר הרשות לדבר
מצוה מנין ת"ל תשלח מ"מ א"ל ההוא מדרבנן לרבא ואימא הוכח חדא זמנא תוכיח תרי זמני א"ל
הוכח אפי' ק' פעמים משמע תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין ת"ל הוכח תוכיח
ע"מ מ"מ עוב תעווב עמו אין לי אלא בעליו עמו מנין ת"ל עוב תעווב ע"מ מ"מ ה' הקם תקים
עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל הקם תקים מ"מ ולמה ליה למכתב פריקה
ולמה ליה למיכתב טעניה צריכי דאי כתב רחמנא פריקה הוה אמינא משום דאיכא צער בעלי
חיים ואיכא חסרון כים אבל טעניה דלאו צער בעלי חיים איכא ולא חסרון כים איכא אימא לא
ואי אשמעינן טעניה משום דבשכר אבל פריקה דבחנם אימא לא צריכא ולר"ש דאמר אף טעניה
בחנם מאי איכא למימר לר"ש לא מסיימי קראי למה לי למכתב הני תרתני ולמה לי למכתב
אבידה צריכי דאי כתב רחמנא הני תרתני משום דצערא דמרה איתא צערא דידה איתא אבל
אבידה דצערא דמרה איתא וצערא דידה ליתא אימא לא ואי אשמעינן אבידה משום דליתא למרה בהדה
אבל

מוסף רש"י

אין לי אלא לביתו.
השב השבת מעלימא
משמע לגינתו ולחורבתו
מנין. דסני ליה לנולא
בהשבת לגינתו דבעלים
[וכו' וכו'] הכל צריכין
דעת בעלים. גונז ונול
או אחד מהלכטע שומין
שהחזירו לריך להודיע
לבעלים ואם לא הודיע
חייב החמור להחזיר
[וכו'] שלח אפילו מאה
פעמים משמע שלח
לעולם משמע ורבו דמשת
לכתי הוא דלמא אין לי.
לריך שלוח אלא לדבר
הרשות, לדבר מצוה. כגון
קו יולת וטהרת מלווע
[וחזרו קמא].

רבינו הגנאל (המשך)

פעמים תשיבם אפי'
לגינתו ולחורבתו דרי. אמר
ר"א הכל צריכין דעת
[בעלים] חזק מהשבת
אבידה [לבעלים] שהרי
ריבתה התורה בה השבות
הרבה. וכן שלח תשלח את
האם חייב לשלחה אפי'
ק' פעמים ואפי' צריך לה
לדבר מצוה כגון טהרת
מצורע וכיוצא בו אפי'
הכי חייב לשלח האם
וכן דין הוכח תוכיח אפי'
ק' פעמים ואפי' תלמיד
לרב. וכן דין עוב תעווב
וכן הקם תקים בין בעליו
עמו בין אין בעליו עמו

